JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Education and Communication

“Jag är fasen inte intresserad av att spela boll om jag ska vara ärlig”

En kvalitativ studie om manliga förskollärares

erfarenheter och förhoppningar av kollegors bemötande.

KURS: *Examensarbete för förskollärare, 15 hp*

PROGRAM: *Förskollärarprogrammet*

FÖRFATTARE: *Ester Larsson, Axel Trygg*

HANDLEDARE: *Roger Törnet*

EXAMINATOR: *Sara Hvit Lindstrand*

TERMIN: *VT20*

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Education and Communication

Examensarbete för förskollärare 15 hp
Förskollärarprogrammet
VT 20

Sammanfattning

Ester Larsson, Axel Trygg

“Jag är fasen inte intresserad av att spela boll om jag ska vara ärlig” En kvalitativ studie om manliga förskollärares erfarenheter och förhoppningar av kollegors bemötande.

"I'm really not interested in playing ball if I'm honest." A qualitative study on male preschool teachers experiences and hopes of colleagues' attitudes towards them.

Antal sidor: 25

Den här studien handlar om manliga förskollärares erfarenheter av bemötanden de fått i relation med kollegor utifrån manliga stereotypa förväntningar, samt hur de vill bli bemötta. Syftet med studien är att synliggöra om erfarenheter finns och vad som kan göras för att manliga förskollärare ska känna sig väl bemötta i sin yrkesroll. Forskningsfrågorna undersöker vilka manliga stereotypa förväntningar det kan finnas i förskolan, vad manliga förskollärare har för erfarenheter av dem och hur manliga förskollärare vill bli bemötta i förskolan. Studien utgår ifrån teorin feministisk poststrukturalism med fokus på jämställdhet och könsförväntningar. Metoden som användes var kvalitativa semistrukturerade intervjuer där fyra legitimerade manliga förskollärare intervjuades. Resultatet av undersökningen visade att manliga förskollärare har erfarenheter av att bli bemötta utifrån manliga stereotypa förväntningar. Dessa förväntningar har dock försvunnit över tid ju längre de manliga förskollärarna varit anställda på samma förskola.

Nyckelord: Manliga förskollärare, Manliga stereotyper, Förväntningar, Bemötanden, Erfarenheter, Maskulint, Feminint, Feministiskt poststrukturellt perspektiv.

Postadress	**Gatuadress**	**Telefon**	**Fax**
Högskolan för Lärande och Kommunikation (HLK) Box 1026 551 11 JÖNKÖPING	Gjuterigatan 5	036 – 101000	036162585

Innehållsförteckning

1. Inledning 1

2. Bakgrund 2

2.1 Tidigare forskning: Män och förskola 2

2.1.1 Maskulinitet och femininitet i olika kontexter 2

2.1.2 Jämställdhet i förskola 3

2.1.3 Olika bemötanden utifrån könstillhörighet i förskolan 4

2.1.4 Subjekt och subjektspositioner 5

2.1.5 Förväntningar och män i förskolans värld 5

2.2 Teoretisk utgångspunkt - Feministiskt poststrukturellt perspektiv 7

3. Syfte 8

3.1 Frågeställningar 8

4. Metod 9

4.1 Val av metod 9

4.2 Urval 10

4.3 Genomförande 10

4.4 Databearbetning och analysmetod 11

4.5 Kvalitetsaspekt 12

4.6 Etiska aspekter 13

5. Resultat och analys 14

5.1 Manliga stereotyper 14

5.1.1 Fysiskt arbete/aktivitet 14

5.1.2 Teknisk/teknikintresse 15

5.2 Känslor av att bli bemött utifrån manliga stereotyper 15

5.3 Manliga förskollärares tolkningar av manliga attribut 16

5.4 Bemötanden förändras över tid 17

5.5 Hur manliga förskollärare vill bli bemötta 18

5.6 Sammanfattning 19

6. Diskussion 20

6.1 Resultatdiskussion 20

6.1.1 Manliga stereotyper 20

6.1.2 Känslor och upplevelser 21

6.1.3 Hegemonisk maskulinitet 22

6.2 Metoddiskussion 23

6.3 Hur resultatet kan användas i praktiken 24

6.4 Vidare forskning 24

7. Referenslista 26

1. Inledning

> Jag har både arbetat och praktiserat på många olika förskolor och har märkt, vid flertal tillfällen, att jag fått kommentarer till mig som utgått ifrån förväntningar relaterat till mitt kön som man. Till exempel ’Äntligen någon som kan spela fotboll med pojkarna!’, ’Vi tänkte att killar ofta vill vara med de äldre barnen.’ och ’Skönt att vi inte fick en maskulin man hit.’

Som ovanstående citat visar finns det personliga erfarenheter av att som arbetande man inom förskolan, kan du bli bemött utifrån ett könsstereotypiskt synsätt, exempelvis genom kommentarer av både välmenande och icke välmenande karaktär. Dessa kommentarer kan utgå från förväntningar på vilka intressen, personligheter, attityder och förhållningsätt som män har i relation till förskolans uppdrag.

Det är ingen hemlighet att förskollärayrket är ett kvinnodominerat yrke (SCB, 2017), eller att det ofta talas om att det behövs fler manliga förskollärare i förskolan (Havung, 2000). Frågan är dock hur de få utbildade män som finns i förskolan uppfattas i sin profession och i sitt arbetslag? Ett grundläggande värde i läroplanen för förskolan är: “Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor.” (Skolverket, 2018, s. 5). I kontrast till läroplanens mål har Eidevald (2009) uppmärksammat att personal i förskolan generellt bemöter barn olika utifrån könsförväntningar, dock görs detta undermedvetet. Om det här stämmer, hur ligger det till med bemötandet bland kollegor? Heikkilä och Hellman (2017) har undersökt förväntningar män som blivande förskollärare har inför den kommande professionen. Förväntningarna är tudelade med känslor av oro för att mötas av förutfattade meningar från vårdnadshavare och personal utifrån könsidentitet samt att de gläds åt aspekten att utmärka sig i jakten på jobb.

Vi vill undersöka om manliga förskollärare har erfarenheter av att bli bemötta utifrån manliga stereotypa förväntningar, hur de själva vill bli bemötta samt vilka manliga stereotypa förväntningar det kan finnas i förskolan.

2. Bakgrund

I bakgrunden kommer centrala begrepp, tidigare forskning och studiens teoretiska utgångspunkt att beskrivas. Dessa ligger till grund för undersökningens syfte och frågeställningar.

I studien har vi valt att använda oss av begreppet *manlig förskollärare*. Detta kan vara problematiskt eftersom ordet manlig kan vara ett laddat begrepp som tyder på olika personlighetstyper och intressen (Connell, 2005). Vi har i undersökningen valt att använda begreppet *manlig* som synonym till att vara man.

2.1 Tidigare forskning: Män och förskola

Under tidigare forskning redogörs begreppen maskulinitet och femininitet. Jämställdhet sätts i relation till förskolan där också Eidevalds (2009) forskning om olika bemötanden i förskolan problematiseras. Slutligen diskuteras män som subjekt i förskolans kontext och förväntningar manliga förskollärare har och upplever.

2.1.1 Maskulinitet och femininitet i olika kontexter

För att kunna diskutera manligt respektive kvinnligt och maskulint respektive feminint måste det finnas klara definitioner på vad begreppen betyder. Problemet är att begreppen är svårdefinierade och har inte samma betydelse för varje enskild människa. Connell (2005) har försökt att definiera begreppen genom att redogöra för att om något ska kunna vara maskulint måste något även vara feminint. Med detta följer också antagandet att motsatsen till maskulinitet är femininitet. Hon fortsätter att beskriva hur maskulinitet är en process som inte är statisk utan konstrueras och förändras över tid och påverkas av kontexten. Connell (2005) beskriver hegemonisk maskulinitet. Hegemonisk maskulinitet är ett ideal vilket män relaterar till och försöker sträva efter att uppnå, men aldrig kommer kunna uppnå på grund av att det inte finns en klar definition på vad maskulinitet är i alla kontexter.

Om maskulinitet är någonting som är ouppnåbart och beroende av tid och kontext, hur påverkar det förskolans värld? Eidevald (2009) uttrycker att det finns vissa föreställningar om pojkar och flickor som de förväntas att uppfylla. Hellmans (2010) forskning om barns könsnormer instämmer när det gäller den aspekten och hon beskriver att barn som prövar andra positioner och gör annorlunda än förväntat, kategoriseras som avvikande i förskolan. Exempelvis kan stereotypa maskulinitetspositioner kopplas ihop med popularitet, dominans,

coolhet och hegemonisk maskulinitet som påverkar att avvikande beteenden kan bortförklaras för att det ses som naturligt för pojkar att exempelvis agera våldsamt. Frågan är om maskulinitetspositionerna tolkas in i förväntningarna av manliga förskollärare också?

Forskning visar att det råder olika förväntningar på vilken roll män ska ha i förskolan. Hellman (2010) förklarar att män som arbetar i förskolan ska vara manliga förebilder för barnen och axla kvinnliga egenskaper såsom omsorg och omvårdnad. Hon redogör även för att femininitet kan förknippas med positioner såsom homosexualitet och omanlighet. Wernersson (2009) beskriver å andra sidan att "Kvinnors lärarroll omfattar omsorg, tålamod och medfödd läggning för yrket, medan mäns lärarroll innehåller rationalitet, tydlighet och aktivitet, samt förmågan att skapa lugn och sätta sig i respekt genom fysiska attribut, till exempel starkare röst" (s. 17). I en annan studie, om femininet i förskolan, har det framkommit att kvinnor som pratar om att få in fler män i förskolan gör det genom att nedvärdera sig själva genom att säga att män kan göra saker som kvinnor generellt inte är bra på, exempelvis IT relaterade sysslor och att inte prata skvaller med varandra (Hedlin & Åberg, 2016). Sammanfattningsvis, för att få plats med män i förskola måste det göras utrymme för maskuliniteten och därför måste man hitta brister i femininiteten som maskuliniteten kan fylla.

Havung (2000) har i sin forskning undersökt manliga förskollärares perspektiv på sin yrkesroll i relation till det kvinnodominerade yrket. Hon menar på att föreställningen om egenskaper och kvalifikationer som anses kvinnligt respektive manligt har under historiens gång inte förändrats särskilt mycket. Undermedvetet kategoriserar vi människor och positionerar dem utefter könstillhörighet.

2.1.2 Jämställdhet i förskola

Jämställdhet inom skolväsendet har från tidigt 60-tal diskuterats och sedan dess varit en målsättning att sträva mot. Även om jämställdhet varit med i över 60 år har det inte funnits en klar definition på vad begreppet inneburit eftersom det tolkats på många olika sätt. Wernersson (2009) har med sin forskning försökt förstå genus och jämställdhet i förändring och i relation till dess ordning där begreppet jämställdhet tydligt kan relateras till individens frihet. Hedlin och Åberg (2011) har efter observationer om jämställdhet upptäckt att det råder en oklarhet kring begreppets betydelse och funktion, men att pedagoger använder det som att innebörden är självklar.

I Skolverket (2018) står det att jämställdhet ska prägla förskolans arbete där personalen aktivt ska arbeta för en likvärdig utbildning där samma möjligheter erbjuds för båda könen. Skollagen (SFS, 2010:800) redogör också för att utbildningen ska utgå från demokratiska värden där jämställdhet är ett av dem; var och en som verkar inom förskolan ska beakta ett jämställdhetsarbete.

Utifrån jämställdhet talas det om att fler män behövs i förskolan. Dock har Hellman (2010) i sin forskning upptäckt att förskolan inte blir jämställd genom att enbart stoppa in fler manliga pedagoger i arbetslagen. Bristen på jämställdhet beror istället på för lite kunskap och kommunikation kring dessa frågor hos personalen. Om arbetslaget inte har kunskap om jämställdhet och genus kan det istället påverka att vardagssysslor i förskolan faller på könsstereotypa utföranden (Hellman, 2010).

2.1.3 Olika bemötanden utifrån könstillhörighet i förskolan

Eidevalds (2009) forskning är relevant för studien för att den tangerar undersökningen eftersom han visar på en kultur i förskolan där människor kan bli bemötta utifrån könstillhörighet av förskolepersonalen.

Eidevald (2009) har, i kontrast till läroplanens grundläggande värde, upptäckt att personalen i förskolan bemöter flickor och pojkar olika beroende på vilket kön de tillhör. Han har genom videoobservationer och fokusgruppsamtal uppmärksammat att pedagoger bemöter barnen olika på ett omedvetet sätt vilket motsäger läroplanens grundläggande mål. I resultatet upptäckte han att förskollärare generellt beskriver både sig själva och verksamheten som jämställd men att det inte nödvändigtvis var sant. Det visade sig att förskollärarna i studien ibland följde en jämställdhetsdiskurs där de bemötte barnen utifrån individ och inte på grund av könsförväntningar. Dock fanns det områden som motstrider jämställdhet som, exempelvis, bemötandet av *tysta pojkar* vilka uppmuntrades att hitta mod istället för att bli bemötta med inställningen av en alternativ maskulinitet där tysthet ses som okej. Pojkar som inte var aktiva sågs även som svaga. Vidare förklarar han att flickor som positionerar sig och bryter mot traditionella mönster blir mer straffade och uppmärksammade än om pojkar gör liknande.

Eidevald fortsätter genom att beskriva hur diskursen om kön, oavsett vad den är, blir en kategorisering som gör att barn antingen blir en pojke eller flicka i de flesta fall. Det här blir problematiskt eftersom han upptäckte att förskollärare bemöter barn olika utifrån den här

kategoriseringen. Konsekvenserna resulterar i en mindre jämställd miljö där barnen inte får chansen att bli bemötta utifrån individen, utan blir bemötta utifrån vilket kön de tillhör.

2.1.4 Subjekt och subjektspositioner

Lenz Taguchi (2014) beskriver subjekt i relation till vad och hur en människa blir till, samt ges möjligheter att positionera sig som, i olika kontexter. Det är alltså du själv i kombination med människorna omkring dig och kontexten du befinner dig i som konstruerar hur du framstår som människa. Det här kan få konsekvenser i förskolan i och med att förskollärare och alla inom arbetslaget sitter på makten att möjliggöra eller förhindra barnens och kollegornas individuella framställning som människor. Exempel på det här kan vi se i Eidevalds (2009) forskning om att barn blir framställda, behandlade och bemötta utifrån deras könsidentitet. Även Hellman (2010) ger exempel där hon beskriver hur användandet av begreppsrelationerna; "...bebis, stor kille och stor tjej blir problematiska, eftersom de normaliserar vissa subjektspositioner och därmed begränsar barns möjligheter att pröva fler positioner än de könsstereoptypa" (s. 168). Det här påverkar även subjektet kvinna respektive man, att utifrån könsförväntningar, normer och kategoriseringar får lära sig hur du ska handla och tänka inom olika kontexter.

Havung (2000) lyfter fram i sin avhandling begreppet könsmärkta yrken vilket innebär att yrken förknippas med att vara kvinnliga respektive manliga. Hon menar att utifrån samhällets insatser har det varit svårt att förändra och främja jämställdhet och därmed öka könsfördelningen inom olika yrken. Utifrån hennes resonemang är förskolan ett kvinnodominerat yrke vilket resulterar i att manliga förskollärare är en minoritet i förskolan. Som ovannämnds är manliga förskollärare subjekt i förskolans kontext; ett kvinnodominerat yrke där de påverkas och kan få begränsade möjligheter att bli och vara den person hen vill. Med en problematisk syn på kvinno- respektive mansdominerade yrken kan det här påverka hur manliga förskollärare får inträde och blir bemötta i förskolan.

2.1.5 Förväntningar och män i förskolans värld

Heikkilä och Hellman (2017) har i deras studie intervjuat män som studerar till förskollärare där det framkommit en underliggande oro inför det kommande yrket. Delvis på grund av en rädsla för att bli sedd som pedofil. I studien redovisades att studenterna upplevde att det mestadels var vårdnadshavarna som var positionerade att dra sådana slutsatser utifrån

förutfattade meningar. Vidare nämndes även tillfällen där kollegor och chefer avgett samma signaler. Detta strider direkt mot läroplanens grundläggande värde om jämställdhet bland kvinnor och män (Skolverket, 2018).

Hedlin et al. (2018) gjorde en undersökning om hur manliga förskollärare förhöll sig till kroppskontakt med barn i förskolan. Av intervjuerna drogs slutsatsen att du som man i förskolan hamnar i en av två kategorier inom den här kontexten. Antingen blir du *the fun guy* eller *the possible perpatrator*. Inom kategorin *the fun guy* ingick ett förhållningsätt av att distansera sig från omsorg och kroppskontakt med barnen, medan kategorin *the possible perpatrator* innefattade omsorgen men, för det mesta, med ett försiktigt förhållningsätt. Några respondenter i studien berättade att de inte nödvändigtvis ville passa in i dessa mönster men förväntningarna från barnen och vårdnadshavarna gjorde att det blev så ändå. Som tidigare redovisats förkommer det att kvinnliga förskollärare har förväntningar av att män ska vara bättre på exempelvis IT relaterade sysslor och hålla ett professionellt förhållningsätt till att prata skvaller med sina arbetskamrater (Hedlin & Åberg, 2016).

I en annan forskning gjord av Sumsions (2001) undersökte hon en australiensisk manlig förskollärare vid namnet Bill och hans syn på hur det kan se ut att vara en manlig förskollärare. Bill, som även är förälder till en ung dotter, diskuterar sin medvetenhet gällande ovanligheten för en man att vara professionell förskollärare och att det kan finnas förväntningar på honom utifrån manliga stereotyper, men att han har inställningen att föräldrarna är trygga med att lämna sitt barn hos honom. Detta för att; “You can’t start out assuming the opposite” (Sumsion, 2001, s. 133). Bill fortsätter beskriva den positiva konsekvensen med att vara förälder, vilket han genom relationen med sin dotter kan visa på sin förmåga att vara omsorgsfull. På grund av sin trygghet i rollen som pappa i förskolan känner han att han kan ignorera enstaka kommentarer och blickar han upplever få på sig gällande att han är man i förskolan. Han är dock medveten om att det är en temporär lösning eftersom den strategin inte kommer fungera när hans dotter blivit äldre.

Bill beskriver vidare hur han använder olika konversationsämnen med föräldrar för att visa på att han inte är så ovanlig som han verkar. Han pratar exempelvis mycket om giftermålet med sin fru och upplever att det ger föräldrarna ett större lugn eftersom det är en samhällsnorm och inte lika ovanligt som hans val av yrke. Han normaliserar sig själv. Bill berättar dock att han upplever hur det sviker, exempelvis homosexuella som jobbar inom förskola eftersom

han automatiskt framställer det som ett ovanligt livsval genom att trycka på sin egen heterosexuella normalitet.

2.2 Teoretisk utgångspunkt - Feministiskt poststrukturellt perspektiv

I studien kommer vi att utgå ifrån ett feministiskt poststrukturellt perspektiv (Lenz Taguchi, 2014). Eidevald (2009) beskriver att teorin handlar om att ifrågasätta rådande normer och diskurser om kön som kategorisering. Vidare tar Lenz Taguchi (2014) upp att subjekt konstrueras i relation till andra och att vi positionerar och positioneras i sociala kontexter. Även att människor agerar utifrån rådande positioner omedvetet.

Feminism enligt Lenz Taguchi utgår ifrån två fenomen där ena handlar om könsbestämning i konstruktion av människan, att vara flicka/kvinna eller pojke/man innan positioneringar och klassificeringar kan träda in. Vidare förklarar hon den andra, vilket innebär en underordning av könsbestämning där kvinnor på grund av den sociala konstruerade föreställningen av kön gör att kvinnor blir underordnade.

Därav redogör hon för att feministisk poststrukturalism innebär att maktförskjutningar mellan positioneringar, under- och överordnade, normer och kategoriseringar, kvinna och man, ständigt ska arbetas med och vara i process. “Feministisk poststrukturalism innebär en oavbruten och ständigt pågående praktik av värde- och kategoriseringsupplösning, det som vi behöver utöva och repetera om och om igen.” (Lenz Taguchi, 2014, s. 17).

Med studien vill vi undersöka manliga förskollärares erfarenheter av kollegors bemötande samt föreställningen om hur de vill bli bemötta i syfte att synliggöra vad dessa normer och diskurser kan göra i ett arbetslagsklimat. Det här menar Lenz Taguchi (2014) “...är att få igång en kommunikation mellan olika förståelser av verkligheten, och öppna upp för nya sätt att vara, göra och förstå” (s. 179).

3. Syfte

Syftet med studien är att studera erfarenheter manliga förskollärare har av att bli bemötta av kollegor, samt föreställningen om hur de vill bli bemötta. Vidare syftar studien till att förstå dessa erfarenheter och föreställningar i relation till könsstereotypa förväntningar.

Vår underliggande förståelse är att manliga förskollärare blir bemötta i förskolan utifrån manliga stereotyper.

3.1 Frågeställningar

- Vilka manliga stereotypa förväntningar kan förekomma i förskolan?
- Vilka erfarenheter har manliga förskollärare av kollegors bemötande i förskolan?
- På vilket/vilka sätt vill manliga förskollärare bli bemötta av sina kollegor?

4. Metod

I detta avsnitt kommer undersökningens process att presenteras, hur vi gått tillväga för att besvara vårt syfte med hjälp av våra frågeställningar. Nedanför beskrivs metodval, urval, genomförande, databearbetning och analysmetod, kvalitetsaspekter och de etiska ställningstagande vi beaktat i undersökningen.

4.1 Val av metod

Valet av metod för empiriinsamling blev en kvalitativ studie om manliga förskollärares erfarenheter från bemötandet av kollegor, samt föreställningar om hur de vill bli bemötta. Anledningen till valet av en kvalitativ studie var för att vi inte trodde oss kunna få samma insikt eller svar på hur manliga förskollärare känner, om vi istället genomförde en kvantitativ studie. Fördelen med en kvalitativ metod var att vi enklare kunna komma åt det känslomässiga och beskrivande som respondenterna hade med sig. En kvantitativ studie har dock fördelen att kunna undersöka en större population människor samtidigt, men att den inte ger samma djup som vi var ute efter (Ahrne & Svensson, 2015). Empirin samlades in genom svar som våra respondenter gav oss i relation till de intervjufrågor vi ställde.

För att undersöka studiens syfte genomfördes semistrukturerade intervjuer, vilket innebar att samma frågor ställdes i samma ordning till respondenterna. Följdfrågor ställdes till respondenterna i syfte att få en djupare ingång och förståelse till svaren vi fick till oss (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Semistrukturerade intervjuer är en ovanlig metod att använda sig av i ett feministiskt poststrukturellt perspektiv, men vi ansåg att det passade bra för undersökningen eftersom vi vill in på djupet av vad de manliga förskollärarna tänker och känner kring bemötande utifrån normer och könsdiskurser. Dolk (2013) använde sig av enskilda intervjuer som metod i sin avhandling om makt, normer och delaktighet i förskolan, där hon bland annat också använder feministisk poststrukturellt perspektiv för att utforska liknande områden.

Andra kvalitativa metoder valdes bort som exempelvis, fokusgruppsamtal och par-samtal. I syfte att förhindra *vi och dem-känslan* mellan individerna och arbetslaget, samt främja för att få djupa svar som inte påverkas av andras åsikter. Detta relaterar till det feministiska poststrukturella perspektivet som ifrågasätter normer och diskurser du kan hamna i relation till andra människor. I studien ville vi ta del av individers erfarenheter från bemötandet av alla inom förskolepersonalen, oavsett kön.

Undersökningen vilar på förskolans läroplan där utgångspunkten är det grundläggande värdet: “Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för […] jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor” (Skolverket, 2018, s. 5).

4.2 Urval

I urvalet av respondenter gjordes ett kriteriebaserat urval (Christoffersen & Johannessen, 2015). Respondenterna var tvungna att uppfylla två kriterier för att kunna delta i studien, 1. att vara man och 2. att vara legitimerad förskollärare. Vidare i urvalet utgick vi även från vart respondenterna geografiskt befann sig. Kriteriet legitimerade manliga förskollärare var på grund av att vi vill ha professionsaspekten i svaren på intervjufrågorna.

I försöket att besvara frågeställningarna och syftet planerade vi att genomföra fem intervjuer med legitimerade manliga förskollärare. Anledningen till valet av att intervjua fem förskollärare var för att få djupare svar, variation av erfarenheter samt respektera tidsramen för arbetet. Dock, på grund av rådande omständigheter gällande Covid-19, fick vi istället intervjua fyra manliga förskollärare.

4.3 Genomförande

Eftersom området som diskuterades kunde tolkas som jobbigt eller obekvämt att prata om hade vi i avsikt att göra atmosfären under intervjun så trevlig och avslappnad som möjligt. På grund av Covid-19 var vi tvungna att genomföra några intervjuer över videosamtal. Därav blev det svårt att ta hänsyn till att göra atmosfären trevlig och avslappnad eftersom både våra respondenter och vi var ovana vid teknologin. Två intervjuer gjordes ansikte mot ansikte och två gjordes över videosamtal.

Innan intervjuerna med förskollärarna genomfördes en pilotintervju med en manlig barnskötare för att testa intervjufrågorna (Bilaga 2), i syfte att kunna justera om frågorna ifall de inte var specifika nog för den empirin vi ville komma åt. Valet av att pilottesta en manlig barnskötare syftar till att komma så nära professionsaspekten som möjligt.

Data samlades in genom ljudinspelning och kompletterades med anteckningar. Anteckningar möjliggjorde att gester, kroppsspråk och reaktioner kom med som inte skulle synas genom ljudinspelningen (Eriksson-Zetterquist, 2015). Anledningen till att anteckningar var relevant

för undersökningen var för att kroppsspråk kan vara ett sätt att förmedla känslor på (Dimbleby & Burton, 1995). Vidare spelades intervjuerna in med två ljudkällor ifall något tekniskt problem uppstått där vi riskerat att bli av med vår insamlade data. Metoden videoinspelning valdes bort för att få en så trevlig miljö som möjligt eftersom det kan finnas ett större motstånd i att bli videofilmad, än att endast bli ljudinspelad (Dahlin-Ivanoff, 2015).

I utformning av intervjufrågorna förhöll vi oss till våra frågeställningar. Med medvetenhet om att ordvalen i frågorna skulle kunna påverka hur respondenterna tolkade dem, var vi försiktiga i utformningen av intervjufrågorna. Vi ville inte antyda på vilka svar vi önskade få in, samtidigt som vi ville ställa tillräckligt specifika frågor så att empirin som samlades in blev relevant för studien. Vår handledare var till hjälp i att komma med förslag på hur frågorna kunde formuleras, samt att godkänna frågorna så att vi kunde påbörja intervjuerna.

4.4 Databearbetning och analysmetod

Analysen av empirin utgår ifrån ett feministiskt poststrukturellt perspektiv med fokus på jämställhet och könsdiskursen (Lenz Taguchi, 2014). Det tillämpades en deduktivt utvecklande teori (Rienecker & Stray Jørgensen, 2018), vilket innebar att vi hade en underliggande förståelse av att manliga förskollärare blir bemötta i förskolan utifrån manliga stereotyper och därför ville vi undersöka den samt utveckla vad det kan innebära för män i förskolans kontext.

Av den insamlade empirin gjordes ett urval utifrån vad vi tyckte var relevant baserat på våra frågeställningar, eftersom det kunde finnas en risk för att snubbla in på andra områden som inte berörde studien. Vi planerade att endast transkribera den empiri som framkom genom urvalet för att sedan jämföra det med tidigare litteratur och forskning. Dock framkom det att respondenterna upprepat relevant empiri för studien genom hela intervjuerna vilket resulterade i att transkribering gjordes av hela intervjuerna i slutändan.

Efter transkriberingarna tillämpades en tematisk analys (Egidius, 2020) av empirin vilket innebar att vi läste igenom det transkriberade materialet flera gånger och tog ut vad vi trodde kunde vara betydelsefulla detaljer såsom motsägelsefullt kroppsspråk. Sedan kopplades kommentarer, tyckanden, känslor och gester samman i ett separat samlingsdokument för att hitta olika teman i relation till intervjufrågorna. Temana analyserades och dekonstruerades utifrån ett feministisk poststrukturellt perspektiv där könsnormer, jämställdhet, subjekt i

förskolans kontext och stereotypa förväntningar synliggjordes. Temana som framkom var; *manliga stereotyper*, *känslor av att bli bemött utifrån manliga stereotyper*, *manliga förskollärares tolkningar av manliga attribut*, *bemötande förändras över tid* och *hur manliga förskollärare vill bli bemötta*. Resultatet från intervjuerna kommer att presenteras i form temana som framkommit från analysen.

4.5 Kvalitetsaspekt

För att skapa en forskning av hög kvalitet förhöll vi oss till kvalitetskriterierna; trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering (Bryman, 2011). Undersökningen utfördes så som redogjorts ovan där vi var två stycken under varje intervju för att få en djupare utsträckning av vad som framkom av svaren och som kan ge ett mer tillförlitligt resultat. Empirin samlades in genom både anteckningar och ljudupptagning, vilket påverkade att vi kunde dokumentera kroppsspråket hos respondenterna som kunde få en lyssnad mening att betyda något annorlunda. Ljudinspelningen gjorde det möjligt för oss att kunna lyssna om intervjun vid olika tillfällen vilket kunde synliggöra aspekter som inte förstods i stunden. Eftersom respondenterna var manliga förskollärare kan det tänkas att studien kan göras vart som helst där det finns legitimerade män som förskollärare, dock kan resultaten variera beroende på kontext och tid.

För att stärka tillförlitligheten genomfördes ljudinspelningar från två källor ifall något tekniskt problem uppstått. Transkriberingen gjordes så fort som möjligt efter varje intervju för att vi ville ha intervjuerna kvar i minnet för att göra transkriberingarna så precisa som möjligt (Öberg. 2015). Vidare har vi försökt att vara så beskrivande i våra tillvägagångsätt som möjligt för att tydliggöra processen. Vi hade i åtanke att det var svårt att hålla oss neutrala i en sådan process, dock var vi medvetna om vikten att hålla oss så objektiva som möjligt, utifrån konfirmeringskriteriet. Därför tillfrågades handledaren om hjälp med att granska intervjufrågorna innan så att de blev så neutrala som möjligt, men samtidigt skapa chans att få svar på våra frågeställningar. Vi såg även styrkan i att vara två som skriver arbetet tillsammans. Det gjorde att vi kunde diskutera och bolla tankar emellan varandra och om vi märkte att någon av oss skrivit eller tolkat in någonting baserat på eget tyckande, så fanns den andra där för att rätta till det.

4.6 Etiska aspekter

Undersökningen grundades i etiska överväganden där de fyra forskningskriterierna beaktades: informationskravet, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet och samtyckeskravet (Vetenskapsrådet, 2002). Respondenterna tilldelades ett informationsbrev (Bilaga 1) innan genomförandet av intervjuerna med innehåll gällande vad studien i stora drag handlade om eftersom vi inte ville styra intervjun för att få specifika svar. Det skedde en avidentifiering av namn på personer, förskolor och städer utifrån konfidentialitetskravet, och för att respondenterna skulle känna att de kunde berätta och uttrycka sig utan att känna att de pekade ut någon.

Empirin som samlades in har endast använts till den här studien och det informerades respondenterna om innan intervjuernas start. Vi frågade respondenterna om tillåtelse att använda empirin från intervjun i studien en sista gång och använde svaret som ett verbalt samtycke. Respondenterna informerades också om sina rättigheter att avbryta intervjun när som helst om de ville. Slutligen kommer respondenterna att bli återkopplade med studien efter att arbetet blivit godkänt, för att de ska få ta del av den färdiga studien.

5. Resultat och analys

I följande kapitel kommer intervjuerna att analyseras och citeras till. Vi har valt att inte identifiera de manliga förskollärarrespondenterna i deras svar eftersom vi anser att det är irrelevant för studiens syfte.

I den tematiska analysen av empirin arbetades det fram olika teman som utgick från könsdiskurser, subjekt, jämställdhet och förväntningar i förskolans kontext. Temana bearbetades fram med hjälp av våra frågeställningar och vårt teoretiska perspektiv, feministisk poststrukturalism, samt dekonstruerat för att kritiskt granska empirin i förhållande till sin egen kontext. Teman vi upptäckt genom analysen kommer att redovisas i rubriker här nedan.

5.1 Manliga stereotyper

Utifrån vår underliggande förståelse att *manliga förskollärare blir bemötta i förskolan på grund av manliga stereotyper*, formades intervjufrågor som hade fokus på att undersöka om våra manliga förskollärarrespondenter har erfarenheteter av att bli bemött utifrån manliga stereotypa förväntningar. Intervjufrågorna blev besvarade med respondenternas erfarenheter de reflekterat över. Vi upptäckte två områden i temat; *manliga stereotyper* som vi delade in i två: fysiskt arbete/aktivitet och teknisk/teknikintresse.

5.1.1 Fysiskt arbete/aktivitet

Av analysen framkom erfarenheter om fysiska förväntningar på respondenterna, som även här kunde delas in i två delar. De var fysiska aktiviteter och fysiskt arbete. Inom fysiska aktiviteter framkom en förväntan på respondenterna att spela fotboll med barnen och det kunde låta så här: “Det var bra med killar som kom ut och spela boll och så här.”

Vidare inom fysiskt arbete redogjordes dolda förväntningar på att utöva fysiska arbetsuppgifter så som att sätta upp en hylla, bära och flytta tunga föremål. Flera respondenter reflekterade över bemötande som en jämförelse med vaktmästararbete. Två av respondenterna diskuterade detta. Från ena lät det så här; “Du är ju kille, kan inte du sätta upp den här hyllan så slipper vi vänta på vaktmästaren” och den andra respondenter menade på att “Jag har ju sagt det att det är inte min uppgift, vi har ju en vaktmästare”.

5.1.2 Teknisk/teknikintresse

Den andra förväntningen som respondenterna kände av var att de förväntades vara tekniska, eller åtminstone ha ett intresse för teknik; “Överallt där jag har kommit så är det ju jag som ska ha teknikkunskapen”. Några av våra respondenter var teknikintresserade och en av dem var till och med förskolans IT-pedagog. Intresset för teknik hade dock inte alla manliga förskollärare i undersökningen. Både respondenter som var teknikintresserade och de som inte var det beskrev erfarenheter av bemötanden som dem uppfattade var grundade i förutfattade meningar om att män ska vara tekniska. Utlåtandena som en respondent utan teknikintresse delade med sig av var: “Anta att vi killar är tekniska tillexempel. Men jag är inte alls teknisk”.

Ett utlåtande som en respondent med teknikintresse beskrev var följande i diskussion om förväntningar utifrån manliga stereotyper; “Det är i sådana fall att dem kommer och frågar mig om det strular med någon dator eller sådana grejer”. Det är tydligt att våra respondenter bemötts av manliga stereotypa förväntningar. I och med detta bekräftas vår underliggande förståelse för att *manliga förskollärare blir bemötta i förskolan på grund av manliga stereotyper*.

5.2 Känslor av att bli bemött utifrån manliga stereotyper

I empirin upptäcktes känslor hos respondenterna som de hade i förhållande till bemötanden utifrån manliga stereotyper. Känslor respondenterna gav uttryck för förmedlades i samband med olika reaktioner om kollegors kommentarer och bemötanden. Några uttryckte sina reflektioner om bemötandet på ett positivt eller neutralt sätt; “Sånt bryr jag mig inte så mycket om. Det är inget jag tar illa vid av”. Medan en av dem såg på bemötandet som någonting komiskt:

> Alltså, det var ju lite komiskt så där i början ju. Men, jag är ju sådan att, jag reflekterar inte så mycket över det sedan. Utan det kändes väl bara som en kul grej liksom. Man skrattade åt det liksom. (Respondent)

Å andra sidan fanns det andra reaktioner som framkom på grund av de bemötanden som vare sig var positiva eller neutrala. Dessa reaktioner var irritation och frustration. En respondent förklarade förväntningen att vara fysiskt aktiv, att han likväl som någon annan kan ha ont i ryggen och inte kan bära tungt, bara för att han är man:

> Men, varför ska vi göra det? Jag kan ha lika ont i ryggen som du, och, då kan jag bli lite så här, irriterad och då säger jag bara såna här svar som är; ah men varför, varför ska vi göra det här? (Respondent)

Likaså uttrycker en annan respondent sin reaktion på manliga stereotyper såsom att spela boll: “Det här som med boll tillexempel som jag sa innan att, då ska jag spela boll! Jag är fasen inte intresserad av att spela boll om jag ska vara ärlig”. I slutet på den här meningen skrattade respondenten till, dock märktes det att han blev frustrerad över bemötandet, på grund av att tonläget var hårt och bestämt samt att han samtidigt rynkade på ögonbrynen.

Vad som kan tolkas från respondenternas reaktioner och känsloyttranden är att det finns en variation i hur manliga förskollärare reagerar på bemötanden från kollegor som grundar sig i manliga stereotyper, så som antagandet om intresset att spela boll. Det verkar vara på enskild individnivå som deras känslor och reaktioner utgår ifrån, eftersom respondenterna visar olika förhållningsätt till bemötandena utifrån sina egna värderingar och tolkningar.

Alla exempel redovisar olika former av reaktioner och konsekvenser män som arbetar i förskolan kommer i kontakt med, vare sig det är medvetet eller omedvetet. Även om vissa män verkar klara av att ta bort det personliga ur kommentarer och se det mer som skoj eller att inte bry sig alls, så finns det män som reagerar på dem och påverkas på något sätt av det.

5.3 Manliga förskollärares tolkningar av manliga attribut

Utöver forskningsfrågorna i studien, synliggjordes aspekter av vad respondenterna ansåg vara manliga attribut. Det kunde vara tankar om att agera med grövre röst och att spela fotboll med barnen. Den genomgående tanken hos respondenterna som diskuterade aspekterna var att män kan stå för sin åsikt. Två respondenter pratade framförallt om vikten att vara individuell ur ett manligt perspektiv i förskolan samt att kunna stå för vad man säger. Det beskrevs delvis såhär: “Det är väl just det här att man jobbar väldigt rakt, när man bestämmer en sak så är det den saken man prövar”. En annan respondent beskrev sin syn på vad som är skillnaden mellan ett manligt och ett kvinnligt arbetslag på följande sätt:

> Man har en helt annan möteskultur på en arbetsplats med mer män. Man kan säga så här att om man har ett möte och bestämmer saker så vill alla vara överens om att en har rätt men ingen vill ta ansvar för det. Medan man kan mer

> pragmatiskt kan få bland män att, ah men vi är oense men vi har kommit överens om att göra det här och då får vi ta ansvar för det. (Respondent)

I undersökningen framkom det att respondenterna förhåller sig på olika sätt till förväntningar utifrån manliga stereotyper. En möjlig tolkning utifrån dessa förhållningssätt är att uppfyller du förväntningen påverkas du, antingen positivt eller neutralt av den medan om du känner att du har svårt att leva upp till förväntningen, så kan du istället reagera negativt på det. Det betyder att respondenternas reflektioner gällande manliga attribut, utgår från deras tankar om att som man är du rak och ansvarstagande. Detta ser respondenterna som en positiv aspekt av manliga stereotyper.

5.4 Bemötanden förändras över tid

En aspekt som respondenterna tydligt hade gemensamt var åsikten om att stereotypa förväntningar försvunnit över tid. Respondenterna förklarar hur bemötanden som grundats i stereotypa förväntningar mestadels funnits i början av anställningstiden på förskolan, vilket sedan minskat desto längre de arbetat på samma förskola.

> I början så var det väl lite så att folk tänkte att det skulle vara skillnad för att man var man. […] att folk sätter en i en liten box så där i början innan de känner en liksom. Men nu när man har jobbat så länge så känns det ju som att man precis är som vem som helst. (Respondent)

En annan respondent beskrev det såhär: “Det var det väl lite i början tror jag, det där klassiska du vet, det är jag som ska gå ut och spela fotboll och det här”.

Alla respondenter var eniga om att bemötande utifrån stereotypa förväntningar hade succesivt minskat allt eftersom tiden på arbetsplatsen gått. En respondent diskuterade hur det var i början, att han som nyexaminerad fick mycket uppmärksamhet och frågor kring att vara man i ett kvinnodominerat yrke. Han avslutar med att säga: “Det har ju gått från att ha varit mer att det har varit en bild av hur en man ska vara typ, upp till att bemöta mig som den jag är”.

Respondenterna påverkades den första tiden på arbetsplatsen utifrån manliga stereotypa förväntningar, men inte längre. Detta resulterar i att de manliga förskollärarna, som subjekt i förskolan, har jobbat sig igenom könsförväntningar och kategoriseringen *hur man bör vara och tänka* under tidens gång och blivit individer i ögonen på kollegorna istället för att vara förväntningar av vad en man förväntas vara i förskolan. En möjlig tolkning är att rådande

normer om vad som kan vara manliga stereotypa förväntningar förändras över tid och inom kontexten.

I förhållande till kollegors bemötanden beskrev en respondent också att förändringen av bemötandet även handlar om sin egen trygghet i yrkesrollen: “Ju mer jag har jobbat också så har jag blivit mer tryggare i min yrkesroll liksom”. Denna reflektion visar på ett förhållande mellan bemötanden av kollegor och tryggheten i yrkesrollen. Ju mer du blir bemött som en professionell förskollärare desto snabbare känner du dig som en.

5.5 Hur manliga förskollärare vill bli bemötta

För att försöka påverka hur manliga förskollärare blir bemötta diskuterades aspekten hur respondenterna vill bli bemötta. Undersökningen synliggjorde att respondenterna generellt kände sig trygga och väl bemötta i de arbetslag de för tillfället arbetade i. De reflekterade även över vad som påverkade att de trivdes så bra. Alla fyra respondenter berättade hur viktigt arbetslaget var för att man ska trivas på arbetsplatsen. Exempelvis vikten av att bli bemötta för den man är: “Man ska kunna vara sig själv och så där”.

En annan åsikt från respondenterna var att de ville bemötas utifrån sin yrkesroll som förskollärare och inte utifrån sitt kön som man. En respondent beskrev sin känsla över hur bemötandet är i hans arbetslag, utifrån vad han värdesätter: “Jag upplever inte att man bemöter mig annorlunda än vad man bemöter en kvinnlig kollega”.

Diskussionen redogjorde även att det skulle vara ett öppet och avslappnat klimat i arbetslaget där kommunikation om känslor och upplevelser finns och att bli bemött utifrån ett demokratiskt synsätt. Att respektera varandra och varandras åsikter inom arbetslaget. Två respondenter förklarar hur de ansåg att ett arbetslag bör vara. Den ena berättar att: “Det är ju en del av ett demokratiskt arbetssätt att professionellt utveckla varandra, handleda varandra.”, medan den andra förklarar:

> Sedan gäller det alltid att diskutera sig fram med kollegorna hur vi ska göra och bestämma någonting. Det är inte alltid det jag säger som vi kan, som vi ska jobba eller ska göra, utan det är en väg man kan diskutera sig fram. Och det är i det klimatet jag vill åt med arbetslaget och i det yrket jag är i, så att säga. (Respondent)

Två andra respondenter uttryckte det så här:

> Alltså, det som jag vill få fram det är ju bara att man, att jag som förskollärare skapar förutsättningar tillsammans med mitt arbetslag. Hur jag ska lägga upp en bra verksamhet för den barngrupp och de familjerna som vi har. (Respondent)

och att; “Vi får saker gjorda men ändå på ett trevligt sätt. Och sedan så, har vi mycket kul med”.

Utifrån svar och reflektioner av respondenterna är vår tolkning att det viktigaste för manliga förskollärare är att ha ett gott bemötande i sitt arbetslag. Vad det betyder är dock oklart eftersom en respondent visar på att det kan vara positivt att dra humor ifrån manliga stereotyper, medan andra respondenter blir irriterade över det. Slutligen var alla respondenterna eniga om att de vill bli bemötta i ett arbetslag där klimatet är öppet, demokratiskt och att samtalen präglas av professionalitet och samarbete i förhållande till beslut och diskussioner gällande barnens bästa, samt att försöka ha kul tillsammans.

5.6 Sammanfattning

Utifrån vår underliggande förståelse för att *manliga förskollärare blir bemötta i förskolan på grund av manliga stereotyper*, kan vi nu konstatera att detta stämmer. Med hjälp av intervjufrågorna och respondenternas svar har vi fått ta del av upplevelser och erfarenheter som visar på att manliga förskollärare blivit bemötta utifrån stereotypa förväntningar på deras arbetsplats, men att förväntningarna även försvunnit över tid. Vi har också fått insikt i hur manliga förskollärare vill bli bemötta i sina arbetslag. Bemötanden som är utifrån individ och yrkesrollen, och inte baserat på kön.

6. Diskussion

Syftet med studien var att studera vilka manliga stereotypa förväntningar som kan finnas i förskolan, om manliga förskollärare hade erfarenheter av att bli bemötta utifrån manliga stereotypa förväntningar från kollegor, och hur manliga förskollärare vill bli bemötta i sin yrkesroll, legitimerad förskollärare. Anledningen till att det var viktigt enligt oss var på grund av att, baserat på personliga erfarenheter kan bemötanden i förskolan skilja sig åt utifrån manliga stereotypa förväntningar. Vi ville därför undersöka om hur det faktiskt såg ut i verksamheten eftersom läroplanen tydligt redogör för att "Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för […] jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor." (Skolverket, 2018, s. 5). I undersökningen upptäcktes att alla manliga förskollärare som intervjuades har erfarenheter av att bli bemötta utifrån manliga stereotypa förväntningar, trots denna grundläggande värdering ur läroplanen.

Vi kommer här nedan att diskutera resultatet i relation till tidigare forskning, problematisera våra metodval i undersökningen, redovisa hur vårt resultat kan användas i praktiken och slutligen lyfta fram potentiella forskningar utifrån denna studie.

6.1 Resultatdiskussion

Inom området som studien undersöker, finns det inte så mycket tidigare forskning, speciellt inte senare forskning. Det påverkar omfånget av diskussionen. Vi kommer därför att vara relativt breda i våra jämförelser av resultatet med tidigare forskning för att diskutera likheter och skillnader. I den här delen kommer våra frågeställningar diskuteras och redovisas i relation till vad undersökningen syftar till och det resultat vi kommit fram till. Temana som framkom av analysen kommer här nedan att diskuteras under tre nya rubriker som sammanfattar undersökningens resultat. Rubrikerna har framkommit genom dekonstruktion av resultatet i samband med tidigare forskning.

6.1.1 Manliga stereotyper

Undersökningen redovisar att de manliga förskollärarrespondenterna har känt sig bemötta utifrån manliga stereotypa förväntningar i sitt arbete. Som tidigare nämnts sammanlänkar deras erfarenheter från bemötanden ihop med egna personliga erfarenheter att, som man i förskolemiljö, antas du vilja spela fotboll, innebandy och handboll med pojkarna. Detta

relaterar till tidigare forskning, bland annat Hedlin och Åbergs (2016) beskrivning av hur kvinnliga förskollärare formulerar sig själva som mindre kapabla än män att hantera, bland annat, IT relaterade sysslor. Det kan även sammankoppla till Wernerssons (2009) citat om hur mäns lärarroll innefattar aktivitet och fysiska attribut, vilket i det här fallet är bollsport, teknik samt sysslor som hylluppsättning och förflyttning av tyngre föremål. Det här visar på en underliggande könsdiskurs som Lenz Taguchi (2014) beskriver är en kategorisering av män och kvinnor som, enligt feministisk poststrukturalism, behöver reflekteras över och diskuteras om.

Utifrån Hellmans (2010) forskning om jämställdhet kan vi också se ett samband till manliga stereotypa förväntningar. Hennes undersökning visade på att införa fler manliga pedagoger i förskolan i hopp om att göra det jämställt kan istället leda till att vardagssysslorna faller tillbaka på könsstereotypa utföranden. Detta på grund av en brist på kunskap om och kommunikation kring begreppet jämställdhet. Det kan vara dessa konsekvenser vi ser i bemötanden av våra manliga förskollärarrespondenter.

Som redovisats i resultatet var alla respondenterna eniga om att bemötandet har förändrats över tid. Det här i relation till Connell (2005) som beskriver att manlighet inte är något statiskt utan förändras över tid samt påverkas och är beroende av sammanhanget. I denna kontext ser vi förändringen av förväntningarna på respondenterna som ändras från stereotypa manliga till individbaserade bemötanden, vilket resulterar i att maskulinitetsnormen ständigt förändras på arbetsplatserna.

6.1.2 Känslor och upplevelser

Känslorna respondenterna har eller känner över bemötanden från kollegor diskuterades under intervjuerna. Vad som blir intressant är skillnaderna på respondenternas reaktioner och uttryck i diskussion om bemötandena. Uttrycken var komik, bekymmerslöshet, irritation och frustration.

Respondenternas reaktioner blir väldigt spännande i kontrast till vad vi hittat i tidigare forskning angående underliggande oro män i förskolan kan ha av att bli bemött utifrån manliga stereotypa förväntningar (Heikkilä & Hellman, 2017; Sumsion, 2001). Skillnaden mellan forskning och vår studie är att vår undersökning utgår från manliga förskollärares erfarenheter av bemötande från kollegor medan forskningarna fokuserat på bemötande överlag, vilket sedan blev mer inriktat på bemötande utifrån barn och vårdnadshavare.

Anledningen till att respondenterna reagerade på ett positivt eller neutralt sätt kan bero på att de ser det som en uppskattning av deras närvaro i förskolan, vilket kan skapa större samhörighet.

De reaktioner som uttrycktes av irritation och frustration stämmer bättre överens med vad vi har hittat i tidigare forskning och litteratur, och bilden av att män i förskolan har mer negativa inställningar till ett manligt stereotypiskt bemötande. Heikkilä och Hellmans (2017) studie visade på att det fanns en oroskänsla och rädsla över att bli misstänkt som pedofil. Hedlin et al. (2018) visar å andra sidan mer på den negativa aspekten att hamna i en förväntad ledarroll, och att som man, antingen aktivt eller omedvetet, hamnar i en av två kategorier. *The fun gu*y eller *the possible perpetrator.* Slutligen i Sumsions (2001) studie om den australiensiske förskolläraren Bill, har även han negativa känslor av att bli bemött utifrån manliga stereotypa förväntningar, men att han har funderat ut ett system för att försöka normalisera sig själv i sin yrkesroll.

I sammanfattning av deras reflektioner föredrar respondenterna att bemötas utifrån sin profession, som individ och att få vara den som de är. Detta står i relation till Wernersson (2009) som menar på att definitionen av jämställdhet kan kopplas till individens frihet, vilket är ett av de grundläggande värdena i läroplanen (Skolverket, 2018).

6.1.3 Hegemonisk maskulinitet

I analysen av empirin synliggjordes reflektioner över vad männen själva ansåg som manliga attribut. Det var bland annat mörkare röst, ett mer rakt förhållningsätt och förmågan att stå för vad man bestämmer och säger. Som både Hellman (2010) och Wernersson (2009) förklarar kan manliga stereotyper förknippas med dominans, tydlighet, förmåga att vara lugn och göra sig respekterad, vilket vi ser exempel på i respondenternas reflektioner.

Connell (2005) förklarar hegemonisk maskulinitet, ett ideal som män strävar efter men gör det förgäves eftersom maskulinitet inte har samma definition i alla kontexter. Om vi kopplar den här definitionen till vad våra respondenter har reflekterat över kan vi tolka att som man i förskolan kan hegemonisk maskulinitet vara orsaken till om man tar illa vid av stereotypa bemötanden eller inte. Eftersom några respondenter beskriver sina definitioner av manliga attribut utifrån sig själva, visar det på en trygghet i dessa attribut. Vilket innebär att de inte tar illa vid sig om de skulle bli bemötta utifrån dem. Samma argument kan göras för aspekten bollspel. Respondenterna som gillar att spela fotboll tar inte illa vid av ett sådant bemötande,

medan respondenterna som inte gillar bollspel tar illa vid. Vad detta visar på, kan en möjlig tolkning vara att om du som manlig förskollärare känner att du själv lever upp till förväntningen som det stereotypa bemötandet tyder på, tar du inte illa vid eftersom det kan finnas en trygghet i att bli bemött utifrån en egenskap eller intresse du besitter. Medan manliga förskollärare som inte besitter egenskaperna eller intresset för det stereotypa bemötandet, blir jämförda med ett ideal som de inte lever upp till och kan därför ta illa vid sig av.

6.2 Metoddiskussion

Vi upplevde att valet av en kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer vad bra på grund av det djup i empirin som vi fick och ville få tag i. En kvantitativ enkätstudie som utgått från flera manliga förskollärares erfarenheter hade dock varit intressant, eftersom vi endast kunde få erfarenheter från fyra. Den studien skulle kunna utgå utifrån de teman som den här studien har funnit.

Valet av intervju upplevde vi också var bra eftersom observationer inte hade givit oss den empirin vi behövde, samt att samtalspromenader hade varit komplicerat för datainsamlingens skull. Dock hade par-intervjuer och fokusgruppsamtal varit ett intressant sätt att fortsätta den här studien på där respondenterna kunnat känna samhörighet i sina diskussioner. Det hade också varit intressant med en kvalitativ observationsstudie utifrån ett feministiskt poststrukturellt perspektiv, eftersom det hade kunnat synliggöra hur könsdiskursen visar sig i det vardagliga arbetet.

Semistrukturerade intervjuer möjliggjorde att alla respondenter fick chansen att svara på samma frågor och utveckla sina svar genom följdfrågor vi ställde, vilket resulterade i empiri som gick in på djupet av erfarenheterna respondenterna hade. I slutändan upplever vi att vi valt en bra metod för studiens syfte eftersom vi fick svar på våra frågeställningar och lite där till.

På grund av rådande omständigheter i samhället av Covid-19 erbjöds respondenterna att genomföra intervjuerna digitalt, via videosamtal istället för ansikte mot ansikte. Det förhindrade möjligheten för oss att kunna skapa en trevlig och avslappnad miljö på grund av att varken vi eller respondenterna var vana vid ett sådant tillvägagångsätt. Konsekvenser kan ha inneburit att vi inte fick lika utförliga svar som vi annars hade fått.

I datainsamlingen användes ljudinspelning och anteckningar. Syftet med anteckningarna var att fånga kroppsspråket respondenterna uttryckte under intervjuernas gång. Dock, tillförde inte anteckningarna så mycket som vi hoppats på eftersom respondenterna inte gav oss särskilt mycket inom det området. Vi hade även tänkt att endast transkribera delar av intervjuerna. Dock upptäckte vi under processen att delar av svaren till våra frågeställningar dök upp under hela intervjun och därför transkribera vi hela intervjun istället.

6.3 Hur resultatet kan användas i praktiken

Syftet med det resultat vi skulle komma att få in, var att belysa hur det kan se ut i verksamheten bland bemötanden av kollegor sinsemellan och om, hur det i så fall står i kontrast till Läroplanens (Skolverket, 2018) grundläggande värde. Vidare tänker vi så som Lenz Taguchi (2014) föreslår; med resultatet "...är att få igång en kommunikation mellan olika förståelser av verkligheten, och öppna upp för nya sätt att vara, göra och förstå." (s. 179).

Respondenterna uttryckte att bemötanden har funnits och förändrats över tid. Med denna upptäckt är en möjlig tolkning att det behövs en större medvetenhet om och kommunikation i ett arbetslag angående jämställdhet, stereotypa könsförväntningar och hur alla inom arbetslaget önskar att bli bemötta för att minska längden på hur könstereotypa bemötanden förändras över tid.

6.4 Vidare forskning

Resultatet av undersökningen är baserat på endast fyra respondenter, därför skulle en intressant fortsatt forskning på studien vara att göra samma undersökning men med flera respondenter. Det skulle kunna medföra en större bredd av erfarenheter och uppfattning av kollegors bemötanden.

En annan undersökning som skulle kunna göras utifrån studien är att istället undersöka kollegornas perspektiv utifrån hur de anser att de bemöter sina manliga förskollärarkollegor. Är kollegorna medvetna om förväntningarna som de bemöter de manliga förskollärarna med? Hur ser de på att ha en manlig förskollärare som kollega? Arbetet i ett arbetslag innebär en ömsesidighet vilket i detta fall skulle komplettera studien och ge ett resultat utifrån bådas perspektiv.

Forskning om hur man kan komma att bemöta manliga förskollärare utifrån sin yrkesroll direkt hade också varit intressant. Eftersom vi kommit fram till att könstereotypa bemötanden förändras över tid hade det varit relevant att undersöka hur man kan förkorta/eliminera tidsaspekten helt och hållet.

7. Referenslista

Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I G. Ahrne. & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2:1 uppl., s. 8–16). Liber.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter* (1. uppl.). Studentlitteratur.

Connell, R. (2005). *Masculinities* (2. ed.). University of California Press.

Dahlin-Ivanoff, S. (2015). Fokusgruppsdiskussioner. I G. Ahrne. & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2:1 uppl., s. 81–92). Liber.

Dimbleby, R. & Burton, G. (1995). *Kommunikation är mer än ord*. Studentlitteratur.

Dolk, K. (2013). *Bångstyriga barn: makt, normer och delaktighet i förskolan*. Diss. Stockholms universitet.

Egidius, H. (2020). *Psykologilexikon.* https://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon/?Lookup=tematisk%20analys

Eidevald, C. (2009). *Det finns inga tjejbestämmare: att förstå kön som position i förskolans vardagsrutiner och lek.* Diss. Jönköping University.

Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I G. Ahrne. & P. Svensson (Red.) *Handbok i kvalitativa metoder* (2:1 uppl., s. 34–54). Liber.

Havung, M. (2000). *Anpassning till rådande ordning: en studie av manliga förskollärare i förskoleverksamhet*. Diss. Malmö Universitet.

Hedlin, M. & Åberg, M. (2011). *Lärarutbildningen, jämställdhet och genus*. Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap, Linnéuniversitetet.

Hedlin, M. & Åberg, M. (2016). Fussy girls and chattering women – the construct and subordination of femininity in preschool teacher training. *Early Child Development and Care.*(188), 220-230. https://doi.org/10.1080/03004430.2016.1211120

Hedlin, M., Åberg, M. & Johansson. C. (2018). Fun guy and possible perpetrator: an interviewstudy of how men are positioned within early childhood education and care. *Education Inquiry*.(10), 95-115. https://doi.org/10.1080/20004508.2018.1492844

Heikkilä, M. & Hellman, A. (2017). Male preschool teacher students negotiating masculinities a qualitative study with men who are studying to become preschool teachers. *Early Child Development and Care*. (187:7, 1208–1220). http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mdh:diva-33162

Hellman, A. (2010). *Kan Batman vara rosa? förhandlingar om pojkighet och normalitet på en förskola*. Diss. Göteborgs universitet.

Lenz Taguchi, H. (2014). *In på bara benet: en introduktion till feministisk poststrukturalism och subjektivitetsteori* (2. uppl.). Gleerups.

Löfdahl, A. (2014). God forskningssed – regelverk och etiska förhållningssätt. I A. Löfdahl. M. Hjalmarsson. & K. Franzén (Red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s. 32–43). Liber.

Rienecker, L. & Stray Jørgensen, P. (2018). *Att skriva en bra uppsats* (4. uppl.). Liber.

SCB. (2017). *Yrkesregistret med yrkesetik 2017.* https://www.scb.se/contentassets/1fe7f957920f4eaf97bddcc0270553f2/am028_2017a01_sm_am33sm1901.pdf

SFS. (2010:800). *Skollag*. Utbildningsdepartementet.

Skolverket. (2018). *Läroplan för förskola, lpfö18*. Skolverket.

Sumsion, J. (2001). Negotiating "Otherness": A Male Early Childhood Educator's Gender Positioning. *International Journal of Early Years Education*. (8:2, 129–140). https://doi.org/10.1080/09669760050046174

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer – inom humanistisk-samhällsvetenskapligforskning*. http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Wernersson, I. (2009). Inledning. I I. Wernersson (Red.), *Genus i förskola och skola: förändringar i policy, perspektiv och praktik* (s. 9–22). Acta Universitatis Gothoburgensis.

Öberg, P. (2015). Livshistorieintervjuer. I G. Ahrne. & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2:1 uppl., s. 55–67). Liber.

Informationsbrev

Hej!

Vi heter Ester och Axel och vi går termin sex på förskollärarprogrammet via Jönköping University. Vi håller just nu på med vårt examensarbete och söker manliga förskollärare att intervjua till vår C-uppsats. Därför undrar vi om du skulle vilja ställa upp att vara respondent i vår studie.

Intervjun kommer ta ca 30 minuter och, på grund av dagens omständigheter gällande coronaviruset, erbjuda att intervjua dig digitalt över nätet.

I intervjun kommer vi att beakta Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, vilket innebär att materialet som vi får in kommer att förvaras oåtkomligt för obehöriga och förstöras direkt efter att arbetet är godkänt. Som respondent är du anonym och ditt deltagande är frivilligt, och du har rätt att avbryta medverkan när du vill.

Vi ser fram emot att få ta del av dina erfarenheter och en rolig och spännande intervju.

Med vänliga hälsningar,

Ester Larsson & Axel Trygg

Vid frågor och funderingar får du gärna kontakta oss.

• Ester Larsson: laes18tr@student.ju.se

• Axel Trygg: trax17oc@student.ju.se

Intervjufrågor - Till manliga förskollärare

Introduktion

1. Hur gammal är du?
2. Vilket år blev du legitimerad förskollärare?
3. Hur många år har du jobbat inom förskolan?
4. Hur många olika förskolor har du arbetat på?

Yrkesvalet

5. Hur kommer det sig att du valde förskolläraryrket?
6. Hur trivs du med att jobba i förskolan?
7. Vilka förväntningar hade du på förskolläraryrket?
    a. Motsvarar dina erfarenheter de förväntningarna?

Man i kvinnodominerat yrke

8. Hur upplever du, som man, att det är att jobba i ett kvinnodominerat yrke?
9. Påverkar ditt kön din förskollärarroll?
    a. Upplever du att ditt kön påverkar hur andra ser din roll som förskollärare?

Bemötande

10. Hur upplever du att klimatet i arbetslaget är?
    a. Hur bemöter ni varandra?
11. Vilka erfarenheter har du av att kollegor behandlat eller bemött dig olikt baserat på ditt kön?
    a. Upplever du att det finns dolda förväntningar på dig?
12. Hur har dessa behandlingar och bemötanden från kollegor förändrats över tid?

Framtiden

13. Om du fick bestämma, hur skulle du vilja att dina kollegor bemöter dig i din profession som förskollärare?

    a. Vilka åtgärder skulle kunna göras för att det ska bli så?

    b. Vad kan du göra för att få det önskvärda bemötandet?

14. Finns det något du skulle vilja tillägga?